

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РАКЕТНО-АРТИЛЕРІЙСЬКОГО ОЗБРОЄННЯ

Бхіндер Н. В.

*доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Військова академія
вул. Фонтанська дорога, 10, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-3047-3015
berestetskanat@ukr.net*

Іваніцька І. В.

*викладач кафедри іноземних мов
Військова академія
вул. Фонтанська дорога, 10, м. Одеса, Україна
orcid.org/0000-0001-9032-6722
ivanitskavlad@gmail.com*

Ключові слова:

*термінологічна
компетентність, офіцери
ракетно-артилерійського
озброєння, фахові терміни,
загальнодидактичні принципи
навчання, спеціальні принципи
навчання.*

У статті з'ясовано важливість професійно-термінологічної підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони, окреслено роль військової термінології у службовій діяльності офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. Доведено, що термінологічна компетентність майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння є невід'ємним структурним компонентом їхньої професійної компетентності. На основі аналізу наукових джерел та нормативних документів дано визначення поняттю «термінологічна компетентність майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння». Це інтегральна характеристика, що дозволяє правильно використовувати фахові (загальновійськові та військово-спеціальні) терміни у процесі службової діяльності, сприймати, відтворювати та продукувати усні та письмові професійно орієнтовані тексти державною й іноземною мовами. Визначено компоненти термінологічної компетентності майбутнього офіцера ракетно-артилерійського озброєння, а саме: володіння термінологічною системою службової діяльності; вільне сприймання і продукування професійних термінів; професійно-термінологічну грамотність під час реалізації усного та письмового професійного дискурсу; розуміння іншомовних текстів із професійними термінами; володіння здатністю творення термінологічної лексики; уміння вільно вести бесіду на професійну тематику, переконувати, інформувати, доводити, обґрунтовувати власну думку; аналіз текстів із використанням термінів. Також обґрунтовано, що формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння – систематичний, добре організований та цілеспрямований процес, який передбачає зв'язок між усіма дисциплінами освітньої програми та тяжіє до імплементації певних теоретичних принципів навчання: загальнодидактичних та спеціальних.

THEORETICAL ASPECTS OF FORMATION OF TERMINOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE OFFICERS OF ROCKET AND ARTILLERY ARMAMENT

Bhinder N. V.

*Doctor of Pedagogical Science, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages
Odesa Military Academy
Fontanska Road, 10, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3047-3015
berestetskanat@ukr.net*

Ivanitska I. V.

*Lecturer at the Department of Foreign Languages
Odesa Military Academy
Fontanska Road, 10, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-9032-6722
ivanitskavlad@gmail.com*

Key words: *terminological competence, future officers of rocket and artillery armament, professional terms, general didactic principles of learning, special principles of learning.*

The article concerns the importance of professional and terminological training of future experts of security and defence sector and it outlines the role of military terminology within service activities of future officers of rocket and artillery armament. It was proved that terminological competence of future officers of rocket and artillery armament is a significant component of their professional competence. On the basis of analysis of scientific literature and normative documents the author defined the notion of terminological competence of future officers of rocket and artillery armament. It is integral characteristics that allows to use professional terms (general-military and military-special) within service activities correctly. Also, it enables to comprehend, produce and reproduce oral and written professionally-oriented texts in state and foreign language. The components of terminological competence of future officers of rocket and artillery armament were described. They are the following: knowledge of terminological system of service activities; fluent comprehension and production of professional terms; professional and terminological literacy during the realization of oral and written professional discourse; understanding of foreign language texts with professional terms; ability to create terminological lexis; ability to speak fluently on professional topics, persuade, inform, prove, substantiate own point of view; analysis of texts with professional terms. Also, it was explained that terminological competence of future officers of rocket and artillery armament is a systemic, well-organized and target-oriented process that requires the links between all subjects of educational programme. And the implementation of this process means the usage of certain principles of learning: general didactic and special ones.

Постановка проблеми. Найвні воєнно-політичні виклики Україні, загроза застосування воєної сили з боку країни-агресора та перемінне загострення воєнно-політичної обстановки на східних та північних кордонах свідчать про необхідність пошуку адекватних рішень щодо реалізації заходів захисту національних інтересів. За таких умов Україна залишає за собою право на застосування

превентивних дій та стійкого опору ворогу; використання для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства (воєнного, політичного, економічного, міжнародно-правового, культурного тощо); імплементацію всіх форм і способів збройної боротьби з агресором з дотриманням принципів і норм міжнародного права [24]. Очевидно, що головні зусилля планується зосередити

на розвитку системи військової освіти, розробленні та запровадженні освітньо-професійних програм підготовки майбутніх військових фахівців із використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО. Усе це актуалізує проблему якісної професійної підготовки офіцерів ракетно-артилерійського озброєння у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) та визначає формування професійної компетентності як важливе завдання сучасної військової освіти України, оскільки ракетні війська й артилерія мають всі перспективи революціонізувати всю війну на суші, змінивши баланс між маневром та вогневою могутністю [2].

Мета статті – виокремити термінологічну компетентність у структурі професійної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння та з'ясувати теоретичні аспекти визначеної педагогічної проблеми.

Аналіз останніх джерел на публікацій. Удосконалення процесу професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України (далі – ЗСУ) цікавилися О. Бондаренко [3], О. Діденко [9], А. Зельницький [11], М. Нецадим [16], І. Попроцький [34], В. Сапіга [34], В. Ягупов [28] та інші. О. Маслій [13] детально дослідив принципи формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. Н. Пазюра [18], Ю. Приходько [21] окреслили зарубіжний досвід підготовки військових фахівців, зокрема й майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. Окремі роботи присвячені комунікативній компетентності офіцерів ЗСУ (Л. Гребенюк [6], О. Єфімова [10], Л. Маслак [12], І. Поліщук [20], Н. Шалигіна [26] та інші). Проте натепер немає досліджень, що розкривають проблему формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ЗСУ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема якості професійно-термінологічної підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки та оборони, як і функціонування військової термінології, залишається актуальною як на теоретичному, так і на практичному рівнях. Тому вважаємо, що окреслення ролі термінології у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців будь-якої галузі є актуальною проблемою. Офіцери ракетно-артилерійського озброєння не є винятком. У процесі своєї службової діяльності вони виконують завдання, пов'язані з підготовкою озброєння й ефективного його використання; оцінюванням технічних характеристик озброєння та військової техніки армій держав – членів НАТО, інших країн, способів їхніх дій; категоризуванням ракетно-артилерійського озброєння; організацією ремонту зразків озброєння та військової техніки; мають розв'язу-

вати спеціалізовані завдання за напрямом професійної діяльності [14; 15; 23]. Водночас майбутні офіцери ракетно-артилерійського озброєння повинні володіти низкою компетентностей, що безпосередньо стосуються професійно-термінологічної підготовки. Сюди віднесемо здатність до письмової й усної комунікації державною й іноземною мовами; навички управління інформацією; уміння оформляти та користуватися службовими документами; здатність до самоосвіти, пошуку, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних джерел [23]. У цьому контексті варто зазначити, що офіцери ракетно-артилерійського озброєння мають справу з різними одиницями озброєння та військової техніки, як-от: наземне обладнання ракетних, зенітних ракетних і протитанкових ракетних комплексів; артилерійське озброєння; зенітно-артилерійське озброєння; озброєння, яке встановлено на танках, БМП, БТР та іншій військовій техніці; стрілецьке озброєння та гранатомети; радіотехнічні засоби та радіоелектронна техніка; рухомі розвідувальні, спостережні пункти та фотолабораторії; артилерійські прилади, рухомі засоби технічного обслуговування та ремонту, комплексні й уніфіковані тренажери [14].

Формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння безпосередньо пов'язано з іншою актуальною в наш час проблемою – становленням, нормалізацією і кодифікацією української національної термінології. Окрім того, паралельно триває вдосконалення процесу формування та використання іншомовної термінології в українській мові, унормування та стандартизації військової термінології НАТО, формування та розвитку спроможностей для забезпечення лінгвістичного супроводження службової діяльності в Міністерстві оборони України та ЗСУ. Польські дослідники Р. Янчевські, Г. Піларські та М. Марчик вважають, що термінологічні бар'єри, невідповідність спеціальної термінології в мовах країн-партнерів можуть стати серйозною причиною недосягнення оперативної сумісності (інтероперабельності) й обміну інформацією [31].

Вивчення вітчизняних [27] та зарубіжних досліджень дає нам підстави стверджувати, що незважаючи на актуальність такої педагогічної проблеми, поняття термінологічної компетентності та її сутність, зокрема у структурі професійної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння, не досить з'ясовані. На нашу думку, формування термінологічної компетентності є важливим етапом професійної підготовки висококваліфікованого офіцера ракетно-артилерійського озброєння, оскільки володіння понятійно-категоріальним та термінологіч-

ним апаратом є сферою спеціальних знань, без опанування яких неможливі ефективна службова діяльність, досягнення позитивних результатів під час виконання завдань.

Перейдемо до детального теоретичного аналізу понять «термінологічна компетентність» та «термінологічна компетентність майбутнього офіцера ракетно-артилерійського озброєння». Так, Т. Симоненко зазначає, що термінологічна компетентність – інтегральна характеристика ділових і особистих якостей фахівця, яка відображає його рівень знань, умінь і навичок, достатніх для досягнення цілей професійної діяльності [22]. Інші дослідники [7; 36] характеризують термінологічну компетентність як здатність будь-якого професіонала правильно й адекватно вживати фахові терміни у процесі професійної діяльності. Досягнути належного рівня термінологічної компетентності можна лише за умови набуття цілісних фахових знань, набуття когнітивних умінь та практичних навичок здійснення службової діяльності. Т. Денищич вважає, що термінологічна компетентність означає сприймання, відтворення та продукування усних і письмових професійно орієнтованих текстів [8]. Цікавим є означення Г. Онуфрієнко, яка стверджує, що термінологічна компетентність – це глибокі загальнономовні знання, а також професійно спрямовані мовленнєві вміння й навички, які накладаються на фахову мову чи її термінологічну систему [17].

В окремих працях термінологічна компетентність описана як невід’ємний компонент у структурі професійної компетентності майбутнього фахівця [33]. Дослідниця вважає, що термінологічна компетентність – це здатність відбирати терміни відповідно до теми твердження, брати до уваги відмінності між термінами-паронімами, уникати заміни однієї термінологічної одиниці іншою. А також це вміння використовувати терміни відповідно до їхніх дефініцій, розрізняти терміни та професіоналізми, визначати галузь знань, до якої належить термін, правильно перекладати терміни з англійської мови українською та навпаки [33, с. 70]. Також термінологічна компетентність означає швидке опанування спеціалізованих знань, здатність точно зіставляти ці знання з лінгвістичними образами та презентувати їх у мовленні під час виконання професійної діяльності, вміння знаходити відповідники термінам [30; 36]. І. Сікора окремо виділяє поняття «управління термінологією» у межах професійної діяльності, що передбачає вміння правильно оперувати термінами, уміти давати їм означення й обробляти інформацію, що містить професійно орієнтовані одиниці [35].

Отже, поняття «термінологічна компетентність майбутнього офіцера ракетно-артилерійського озброєння» розглядаємо як інтегральну

характеристику офіцера ракетно-артилерійського озброєння, що дозволяє йому правильно використовувати фахові (загальновійськові та військово-спеціальні) терміни у процесі службової діяльності, а отже, сприймати, відтворювати та продукувати усні та письмові професійно орієнтовані тексти державною й іноземною мовами.

Ю. Бугера описує структуру, термінологічної компетентності майбутніх фахівців і зазначає, що вона включає такі компоненти: здатність влучно та доцільно використовувати фахові терміни виконання завдань, граматично правильно будувати речення та повноцінний діалог за допомогою професійного досвіду, мотивувати себе досягати високих результатів у професійній діяльності [4]. І. Власюк у структурі термінологічної компетентності виокремлює такі компоненти: професійно-креативний, професійно-діяльнісний, мотиваційно-вольовий, комунікативно-особистісний, когнітивно-пізнавальний [5].

Отже, термінологічна компетентність майбутнього офіцера ракетно-артилерійського озброєння охоплює такі компоненти, як: володіння термінологічною системою службової діяльності; вільне сприймання і продукування професійних термінів; професійно-термінологічна грамотність під час реалізації усного та письмового професійного дискурсу; розуміння іншомовних текстів із професійними термінами; володіння здатністю творення термінологічної лексики; вміння вільно вести бесіду на професійну тематику, переконувати, інформувати, доводити, обґрунтовувати власну думку; аналіз текстів із використанням термінів.

Окремі дослідження присвячені етапам формування термінологічної компетентності. Так, на думку Т. Денищич, процес формування термінологічної компетентності відбувається у два етапи, а саме: репродуктивний, який означає вивчення загальнонаукової термінології; опанування загальнопрофесійної та спеціальної термінології; засвоєння термінів суміжних наук; продуктивний, який тягнє до вільного володіння зазначеними термінами (вміння сприймати і продукувати тексти з використанням термінів) [8]. У зарубіжній педагогічній літературі [32] представлено субсистему вправ для формування термінологічної компетентності, які можна розділити на три групи: підготовчі вправи (установлення психофізіологічних механізмів пам’яті, уваги й оцінювання); тренувальні вправи (практика у використанні термінів та їх переклад); вправи мастерінга (удосконалення навичок перекладу термінів).

Водночас формування термінологічної компетентності відбувається на основі загальнодидактичних принципів (комунікативного, наукового, систематичного, ситуаційного, візуальності,

принципів узгодженості тексту, зв'язку теорії із практикою, індивідуального підходу до здобувачів освіти) та спеціальних принципів навчання (міждисциплінарності, модульності, творчості, індивідуалізації, орієнтації на майбутню професійну діяльність) [33]. Отже, можемо стверджувати, що формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння – систематичний, добре організований та цілеспрямований процес, який передбачає зв'язок між усіма дисциплінами освітньої програми та тягнє до імплементації певних теоретичних принципів навчання: загальнодидактичних та спеціальних. До загально-дидактичних принципів формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння віднесемо: комунікативний принцип, науковий принцип, принцип системності, ситуаційний принцип, принцип візуальності та аудіювання, принципи узгодженості тексту, зв'язку теорії з практикою, принцип індивідуального підходу, принцип професійної орієнтації. Спеціальні принципи формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння включають такі: принцип міждисциплінарності, принцип модульності, принцип творчості навчальної діяльності, принцип індивідуалізації, принцип чіткої орієнтації на майбутню службу діяльність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійно-термінологічна підготовка майбутніх фахівців сектору безпеки й оборони – важлива умова становлення військового професіонала. Окрім того, така підготовка забезпечує інтегративність сил та військ, а також ефективний обмін інформацією між підрозділами, родами військ та країнами-партнерами. Термінологічна компетентність майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння є його інтегральною характеристикою, що дозволяє правильно використовувати загальновійськові та військово-спеціальні терміни у процесі службової діяльності, сприймати, відтворювати та продукувати усні чи письмові професійно орієнтовані тексти українською й іноземною (переважно англійською) мовами. Зважаючи на це, очевидно, що термінологічна компетентність майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння є невід'ємним структурним компонентом їхньої професійної компетентності майбутніх фахівців. Формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння – систематичний, добре організований та цілеспрямований процес, який відбувається на основі імплементації загальнодидактичних та спеціальних теоретичних принципів навчання. Надалі планується дослідити систему вправ для формування термінологічної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко В. Термінологічна компетентність як компонент мовно-професійної культури фахівців економічного профілю. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2017. Вип. 2. С. 7–14.
2. Белесков М. Шлях відновлення української артилерії. *Defense Express*. 2020. № 2. URL: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/shljah_vidnovlennja_ukrajinskoji_artileriji-407.html.
3. Бондаренко О. Сутність та структура змістової складової моделі формування готовності майбутніх офіцерів Збройних сил України до професійної діяльності у військових ліцях. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. № 20 (1). С. 5–15. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v20i1.395.
4. Бугера Ю. Теоретико-методологічні аспекти формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2018. Вип. 12. С. 34–43.
5. Власюк І. Формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх бакалаврів економіки у процесі вивчення фахових дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2015. 20 с.
6. Гребенюк Л. Практична розробка структурної моделі формування готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної взаємодії в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. № 4 (88). С. 27–38.
7. Гриджук О. Компоненти термінологічної компетентності студентів лісотехнічних спеціальностей. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2016. Вип. 48. С. 12–17.
8. Денищич Т. Формування термінологічної компетентності майбутніх фахівців з політології. *Наукові праці. Педагогіка*. Вип. 197. Т. 209. С. 137–142.
9. Діденко О. Особливості впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку майбутніх офіцерів у ВВНЗ. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2014. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2014_3_6.
10. Єфімова О. Формування іншомовної комунікативної компетентності курсантів під час оволодіння фахом у вищих військових навчальних закладах. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2013. Вип. 1. С. 95–105.

11. Зельницький А. Якість вищої військової освіти як результат функціонування педагогічної системи ВВНЗ. *Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. 2017. № 1 (35). С. 62–69.
12. Маслак Л. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх офіцерів радіоінженерних спеціальностей : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2010. 18 с.
13. Маслій О. Принципи формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Вип. 2 (45). С. 125–129.
14. Про затвердження Інструкції з категорювання ракетно-артилерійського озброєння : наказ Міністра оборони України від 04.01.2019 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0004322-19#Text>.
15. Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боеприпасів у Збройних силах України : наказ Міністра оборони України від 29.06.2005 р. № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>.
16. Нещадим М. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 852 с.
17. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови. Київ, 2006. 312 с.
18. Особливості військово-професійної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони у провідних країнах Азії / Н. Пазюра та ін. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогічні науки»*. 2021. № 22 (3). С. 159–176. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v22i3.520.
19. Паласюк Г., Паласюк Б. Формування термінологічної грамотності майбутніх медиків на основі етимологічної характеристики клінічних термінів з хімічним компонентом. *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 117–121. DOI: 10.11603/me.2414-5998.2021.1.11980.
20. Поліщук І. Труднощі формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2016. Вип. 1. С. 267–277.
21. Приходько Ю. Підготовка військових фахівців у провідних країнах світу: основоположні засади та тенденції. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017/ № 3 (67). С. 285–299.
22. Симоненко Т. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : монографія. Черкаси, 2006. 328 с.
23. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 25 – Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, спеціальність 255 – Озброєння та військова техніка. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 05.12.2018р.№1341.URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/255-ozbroennya-ta-viyskova-tekhnika-bakalavr.pdf>.
24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25.03.2021 р. «Про Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України № 121/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>.
25. Черняков В., Дудоров О., Самійленко В. Термінологічна компетентність фахівця з фізичного виховання – запорука успішної професійної діяльності. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*. 2019. № 1 (13). С. 87–92.
26. Шалигіна Н. Розвиток комунікативної компетентності офіцерів багатонаціональних штабів у процесі військовопрофесійної підготовки до участі в міжнародних миротворчих операціях : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 22 с.
27. Школяр Н. Термінологічна компетентність як складова професійної підготовки майбутніх графічних дизайнерів. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. 2017. Вип. LXXV. № 2. С. 203–207.
28. Ягупов В. Теорія і методика військового навчання : монографія. Київ : Тандем, 2000. 380 с.
29. Bakirova H. Formation of terminological competence in ESP Education. *Journal NX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*. 2020. № 6 (11). P. 63–68.
30. Faber P. Terminological competence and enhanced knowledge acquisition. *Research in Language*. 2003. № 1. P. 95–117.
31. Janczewski R., Pilarski G., Marczyk M. Terminology as a Barrier to NATO's Interoperability in Cyberspace Operations. *Knowledge-based organization : International conference*. 2019. № 25(3). P. 31–35. DOI: 10.2478/kbo-2019-0113.
32. Forming students' terminological competence in the MOODLE-based e-learning course / D. Kalay et al. *Advanced Education*. 2020. № 7 (16). P. 104–111. DOI: 10.20535/2410-8286.216980.
33. Myshak E. Forming terminological competence of future specialists of the agroindustrial and environmental branches by foreign language means. *Euromentor Journal*. 2018. № 9 (3). P. 68–76.

34. Poprotskyi I., Sapiga V. Modernization of training of naval specialists at higher educational institutions. *Scientific herald of the Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional Pedagogy*. 2019. № 1 (18). P. 169–174.
35. Sikora I. A survey-based study into students' terminology and information searching habits. *International Journal of Arts & Sciences*. 2019. № 12 (1). P. 89–106.
36. Taktasheva D. Structural and functional peculiarities of the formation of terminological competence of a specialist. *International Journal of Management, IT & Engineering*. 2021. Vol. 11. Issue 01. URL: https://www.ijmra.us/project%20doc/2021/IJMIE_JANUARY2021/IJMIE6Jan21-22012.pdf.
37. Formation of Foreign Language Terminological Competence in Students of Higher Educational Institutions in the Process of Development of Journalistic Skills / N. Tsymbal et al. *ALR Journal*. 2020. № 4 (9). P. 174–181. DOI: 10.14744/alrj.2020.93284.

REFERENCES

1. Avramenko V. (2017). Terminolohichna kompetentnist yak component movno-profesiinoi kultury fakhivtsiv ekonomichnoho profilu [Terminological competence as a linguistic professional culture of economic experts]. *Bulletin of scientific works of Uman state pedagogical university*. 2017. Vol. 2. P. 7–14.
2. Bielieskov M. (2020). Shliahy vidnovlennia ukraïnskoi artylerii [Ways of restoring of Ukrainian artillery]. *Defense Express*. № 2. Retrieved from: https://defence-ua.com/weapon_and_tech/shljah_vidnovlennja_ukrajinskoji_artileriji-407.html.
3. Bondarenko O. (2020). Sutnist ta struktura zmistovoi skladovoi modeli formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv Zbroinykh Syl Ukrainy do profesiinoi diialnosti u viiskovykh litseiakh [Essence and structure of content component of the model of formation of readiness of future officers of the Armed Forces of Ukraine to professional activity in military lyceums]. *Bulletin of scientific works of the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences*. № 20 (1). P. 5–15. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v20i1.395>.
4. Buhera Yu. Yu. (2018). Teoretyko-metodolohichni aspekty formuvannia terminolohichnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv u haluzi spetsialnoi osvity [Theoretical and methodological aspects of formation of terminological competence of future experts in the sphere of special education]. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity*. Vol. 12. P. 34–43.
5. Vlasiuk I.V. (2020). Formuvannia profesiino-terminolohichnoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv ekonomiky v protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin [Formation of professional and terminological competence of future bachelors of economics in the process of learning professional disciplines]: dissertation abstract, speciality: 13.00.04. Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Vinnytsia.
6. Hrebenuk L. (2019). Praktychna rozrobka strukturnoi modeli formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv ZSU do profesiinoi vzaiemodii v mizhnarodnykh operatsiyakh z pidtrymannia myru i bezpeky [Practical procedure of development of structural model of formation of readiness of future officers of the armed Forces of Ukraine to professional interaction during international peacekeeping operations]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. № 4 (88). P. 27–38.
7. Hryzhuk O. Ye. (2016). Komponenty terminolohichnoi kompetentnosti studentiv lisotekhnichnykh spetsialnosti [Components of terminological competence of forest industry specialties]. *Pedagogical of higher and secondary school*. Vol. 48. P. 12–17.
8. Denyshchych T.A. Formuvannia terminolohichnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z politilohii [Formation of terminological competence of future politology expert]. *Scientific works. Pedagogics*. Vol. 197. Issue. 209. P. 137–142.
9. Didenko O.V. (2014). Osoblyvosti vprovadzhennia kompetentnisnoho pidkhodu u profesiinu pidhotovku maibutnikh ofitseriv u VVNZ [Peculiarities of implementation of competence-based approach into professional training of future officers at the higher militray educational establishments]. *Bulletin of scientific works of the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences*. № 3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2014_3_6.
10. Yefimova O.M. (2013). Formuvannia inshomovnoi kompetentnosti kursantiv pid chas ovologodinnia fakhom u vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladakh [Formation of foreign language competence of cadets during acquisition of profession at the higher militray educational establishments]. *Bulletin of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*. Vol. 1. P. 95–105.
11. Zelnytskyi A.M. (2017). Yakist vyshchoi viiskovoi osvity yak rezultat funktsionuvannia pedahohichnoi systemy VVNZ [Quality of higher militray education as a result of functionality of pedagogical system of higher militray educational establishment]. *Bulletin of scientific works "Military education" of the National Defence University named after Ivan Cherniakhovskiyi*. Vol. 1 (35). P. 62–69.

12. Maslak L.P. (2010). Formuvannia profesiinoi inshmovnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv radio-inzhenernykh spetsialnstei [Formation of professional foreign language competence of future officers of radio-engineering specialties]: dissertation abstract, speciality: 13.00.04. Zhytomyr.
13. Maslii O.M. (2019). Pryntsypy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv raketno-artyleryiskoho ozbroynnia [Principles of formation of professional competence of future officers of rocket and artillery armament]. *Scientific bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogics. Social works»*. Vol. 2 (45). P. 125–129.
14. Order of Minister of Defence of Ukraine from 04.01.2019 № 4 On approval of Instruction about categorization of rocket and artillery armament. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0004322-19#Text>.
15. Order of Minister of Defence of Ukraine from 29.06.2005 № 359 On approval on Instruction about organization of accounting, storing, and giving of small arms and armaments in the Armed Forces of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>.
16. Neshchadym M.I. (2003). Viiskova osvita Ukrainy: istoriia, teoriia, metodolohiia, praktyka [Militray education of Ukraine: history, theory, methodology, practice]: monography. Kyiv: Publishing center “Kyiv university”.
17. Onufriienko H. (2006). Naukovyi styl ukrainskoi movy [Scientific style of Ukrainian language]. Kyiv: Center of educational literature.
18. Paziura N., Novikova T., Didenko O., Hnydiuk O., Islamova O. (2021). Osoblyvosti viiskovo-profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sektoru bezpeky ta oborony u providnykh krainakh Azii [Peculiarities of militray and professional training of specialists of defence and security sector in leading Asian counties]. *Bulletin of scientific works of the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences*. № 22 (3). P. 159–176. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v22i3.520>.
19. Palasiuk H.B., Palasiuk B.M. (2021). Formuvannia terminolohichnoi hramotnosti maibutnikh medykiv na osnovi etymolohichnoi kharakterystyky klinichnykh terminiv z khimichnym komponentom [Formation of terminological literacy of future doctors on the basis of etymological characteristics of clinical terms possessing chemical component]. *Medical education*. № 1. P. 117–121. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.1.11980>.
20. Polishchuk I. (2016). Trudnoshchi formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin [Difficulties of formation of professional and communicative competence of future officers in the process of learning of the humanities]. *Bulletin of scientific works of Uman State Pedagogical University*. Vol. 1. P. 267–277.
21. Prykhodko Yu. (2017). Pidhotovka viiskovykh fakhivtsiv u providnykh krainakh svitu: osnovopolozhni zasady ta tendentsii [Training of militray experts in leading countries of the world: main principles and tendencies]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. № 3 (67). P. 285–299.
22. Symonenko T.B. (2006). Teoriia i praktyka formuvannia profesiinoi movnokomunikatyvnoi kompetentsii studentiv filolohichnykh fakultetiv [Theory and practice of formation of professional language and communicative competence of students of philological faculties]: monography. Cherkasy.
23. Standard of higher education of Ukraine: first (bachelor) level, field of knowledge 25 – Military sciences, national security, security of state border, speciality 255 – Armament and militray equipment. Approved and passes into action by the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine from 05.12.2018 № 1341. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/255-ozbroennya-ta-viyskova-tekhnika-bakalavr.pdf>.
24. Order of President of Ukraine № 121/2021 On the decision of the Council of National Security and Defence of Ukraine from 25.03.2021 “On Strategy of militray security of Ukraine”. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/1212021-37661>.
25. Cherniakov V.V., Dudorov O.M., Samiilenko V.P. (2019). Terminolohichna kompetentnist fakhivtsia z fizychnoho vykhovannia – zaporuka uspishnoi profesiinoi diialnosti [Terminological competence of specialist of physical education] – condition of successful professional activity. *Problems of social work: philosophy, psychology, sociology*. № 1 (13). P. 87–92.
26. Shalyhina N.P. Rozvytok komunikatyvnoi kompetentnosti ofitseriv bahatonatsionalnykh shtabiv u protsesi viiskovoprofesiinoi pidhotovky do uchasti v mizhnarodnykh myrotvorchych operatsiiakh [Development of communicative competence of officers of multinational staff in the process of militray and professional training to participation in international peacekeeping operations]: dissertation abstract, speciality: 13.00.04. National Defence University named after Ivan Cherniakhovskiy, Kyiv.
27. Shkoliar N.V. (2017). Terminolohichna kompetentnist yak skladova profesiinoi pidhotovky maibutnikh dyzaineriv [terminological competence as a component of professional training of future graphical designers]. *Bulletin of scientific works. Pedagogical sciences*. Vol. LXXV. № 2. P. 203–207.

28. Yahupov V.V. (2000). *Teoriia i metodyka viiskovoho navchannia* [Theory and methods of military learning]: monography. Kyiv: Tandem.
29. Bakirova H.B. Formation of terminological competence in ESP Education. *Journal NX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*. 2020. № 6 (11). P. 63–68.
30. Faber P. Terminological competence and enhanced knowledge acquisition. *Research in Language*. 2003. № 1. P. 95–117.
31. Janczewski R., Pilarski G., Marczyk M. Terminology as a Barrier to NATO's Interoperability in Cyber-space Operations. International conference *Knowledge-based organization*. 2019. № 25 (3). P. 31–35. <https://doi.org/10.2478/kbo-2019-0113>.
32. Kalay D., Fedorenko S., Guryeyeva L., Kolomiets S. Forming students' terminological competence in the MOODLE-based e-learning course. *Advanced Education*. 2020. № 7 (16). P. 104–111. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.216980>.
33. Myshak E. Forming terminological competence of future specialists of the agroindustrial and environmental branches by foreign language means. *Euromentor Journal*. 2018. № 9 (3). P. 68–76.
34. Poprotskyi I., Sapiga V. Modernization of training of naval specialists at higher educational institutions. *Scientific herald of the Institute of vocational education and training of NAES of Ukraine. Professional Pedagogy*. 2019. № 1 (18). P. 169–174.
35. Sikora I. A survey-based study into students' terminology and information searching habits. *International Journal of Arts & Sciences*. 2019. № 12 (1). P. 89–106.
36. Taktasheva D.R. Structural and functional peculiarities of the formation of terminological competence of a specialist. *International Journal of Management, IT & Engineering*. 2021. Vol. 11. Issue 01. Retrieved from: https://www.ijmra.us/project%20doc/2021/IJMIE_JANUARY2021/IJMIE6Jan21-22012.pdf.
37. Tsymbal N.A., Savchuk N.M., Khlystun I.V., Avramenko V.I., Ostafiichuk A.V. Formation of Foreign Language Terminological Competence in Students of Higher Educational Institutions in the Process of Development of Journalistic Skills. *ALR Journal*. 2020. № 4 (9). P. 174–181. DOI: 10.14744/alrj.2020.93284.